

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/136/2017
Identifikačné číslo spisu:	8712205978
Dátum vydania rozhodnutia:	06.12.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:8712205978.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu A. X. A., so sídlom v G., K. č. XX, konkurzného správcu U. Z. I., bývajúceho vo K. S. č. XXX, zastúpeného Mgr. Róbertom Liškom, advokátom so sídlom v Poprade, Štefánikova č. 882/39, proti žalovanej A. B. I., bývajúcej v Z., S. č. XXXX/XX, zastúpenej JUDr. Janou Murárovou, advokátkou so sídlom v Poprade, 1. mája č. 220/19, o zaplatenie 22 455,70 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 12 C 64/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 18. novembra 2015 sp. zn. 18 Co 143/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad rozsudkom z 24. marca 2014 č.k 12 C 64/2012-92 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd uložil žalovanej zaplatiť mu sumu 22 455,70 € s príslušenstvom; rozhodol tiež o trovách konania. V zmysle podanej žaloby predstavovala uvedená suma bezdôvodné obohatenie žalovanej, ktoré získala na úkor žalobcu. Neskôr však žalobca v konaní tvrdil, že predmetná suma predstavuje nesplatený dlh žalovanej voči nemu zo zmluvy o pôžičke uzavretej v apríli alebo máji 2010. Existencia tejto zmluvy nebola však výsledkami vykonaného dokazovania preukázaná. Zistené ale bolo, že žalovaná mala dlh voči Karpatsko-nemeckej asociácii v rámci právneho vzťahu založeného zmluvou o finančnej podpore. Žalobca sa so žalovanou dohodli ústne na tom, že jej dlh bude splatený z časti hypopôžičky poskytnutej žalobcovi. Krátko po poukázaní finančných prostriedkov veriteľovi žalovaná previedla na žalobcu spoluvlastnícky podiel 1/10 ich spoločnej nehnuteľnosti. V neskoršej zmluve o prevode spoluvlastníckych podielov na žalovanú sporné strany potvrdili, že všetky práva a povinnosti vyplývajúce z kúpy a užívania tejto nehnuteľnosti sú vyrovnané a úver poskytnutý Karpatsko-nemeckou asociáciou bol úplne uhradený. Žalobcom poskytnuté plnenie preto nepredstavuje bezdôvodné obohatenie žalovanej. I keby predsa len k jej bezdôvodnému obohateniu došlo, bolo by potrebné prihliadnuť na žalovanou účinne vznesenú námietku premlčania. Žalobca peňažné plnenie poskytol žalovanej 16. apríla 2010. Nasledujúcim dňom mu začala plynúť subjektívna 2-ročná premlčacia doba. Žalobou, ktorú podal na súde 24. apríla 2012, uplatnil teda premlčané právo. Tvrdenie žalobcu, že o

poukázaní danej sumy sa dozvedel až z výpisu z účtu doručeného mu bankou v máji 2010, súd považoval za účelové, nemajúce vplyv na začiatok plynutia premlčacej doby. Z týchto dôvodov neopodstatnenú žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

2. Na odvolanie žalobcu (proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie vo veci samej) a žalovanej (proti výroku o trovách konania) Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 18. novembra 2015 sp. zn. 18 Co 143/2014 napadnutý rozsudok potvrdil; rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania. Aj podľa názoru odvolacieho súdu výsledky vykonaného dokazovania preukázali, že žalobca uzavrel 9. apríla 2010 so Všeobecnou úverovou bankou, a. s. zmluvu o poskytnutí úveru. Suma 17 544,30 € bola prevedená na osobný účet žalobcu v tej istej banke, suma 66 € na účet tretej osoby (obchodnej spoločnosti) a suma 22 455,70 € na účet Karpatsko-nemeckej asociácie v Poštovej banke. Žalobca so žalovanou uzavreli 3. augusta 2011 kúpnu zmluvu, v zmysle ktorej žalobca za kúpnu cenu 94 800,- € previedol na žalovanú spoluvlastnícky podiel 6/10 na nehnuteľnosti v katastrálnom území Z. zapísanej na liste vlastníctva č. XXXX. V kúpnej zmluve žalobca potvrdil, že úver poskytnutý Karpatsko-nemeckou asociáciou bol uhradený a účastníci navzájom upravili všetky záväzky, pohľadávky a nároky. Odvolací súd sa stotožnil s dôvodmi uvedenými v napadnutom rozhodnutí súdu a v celom rozsahu na ne poukázal. Dodal, že žalobca nepreukázal ani existenciu pôžičky poskytnutej žalovanej. Vzhľadom na to, že žalobca a žalovaná uzavreli zmluvu, koncipovanú nielen ako kúpna zmluva, ale aj ako zmluva o urovnaní záväzkov, rozhodol súd prvej inštancie správne, pokiaľ neopodstatnenú žalobu zamietol. Správne tiež rozhodol o trovách konania. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnuté rozhodnutie potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (15. februára 2016) dovolanie s tým, že mu v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Namietol, že napadnutý rozsudok nemá náležitosti v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. a jeho nedostatočné odôvodnenie vedie až k nepreskúmateľnosti. K predmetnej vade zmatečnosti došlo tiež v dôsledku toho, že odvolací súd - v rozpore s § 214 O.s.p. - rozhodol o jeho odvolaní bez nariadenia odvolacieho pojednávania. Žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že žalobca neopodstatnene vytyka súdom nesprávny procesný postup a bezdôvodne tvrdí existenciu procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Žiadala preto dovolanie zamietnuť.

5. Na návrh žalobcu vyhlásil Okresný súd Prešov uznesením z 15. júla 2016 č.k. 2 K 23/2016-42 konkurz na jeho majetok a ustanovil správcu v osobe A. A. podaním zo 16. mája 2017 navrhol pokračovať v konaní.

6. Dovolanie bolo podané do 30. júna 2016. Podaním dovolania nastali právne účinky, ktoré právny poriadok spája s podaním dovolania. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu. Dovolateľ ním prejavuje vôľu vyvolať účinok spočívajúci v prelomení právoplatnosti napadnutého rozhodnutia, uskutočnení dovolacieho prieskumu a

vydaní (pre dovolateľa) priaznivého rozhodnutia.

8.1. Dovolanie podané do 30. júna 2016, v prípade ktorého podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania ani pre odmietnutie dovolania, vyvolalo procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

8.2. Tie dovolania podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali (porovnaj tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03).

9. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní uvedených v bode 8.1., ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej, právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [viď tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 36/1995].

10. Podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu vtedy, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p.

10.1. V danom prípade je dovolaním napadnutý (potvrdzujúci) rozsudok odvolacieho súdu, dovolanie ale nesmeruje proti rozsudku, ktorý by mal znaky rozsudku, proti ktorému je dovolanie prípustné (viď § 238 ods. 3 O.s.p.).

10.2. Procesné vady konania uvedené v § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní tvrdené a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

11. Žalobca podal dovolanie s odôvodnením, že mu postupom súdov bola odňatá možnosť pred súdom konať. Pod odňatím možnosti pred súdom konať sa v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. rozumel procesne nesprávny postup súdu znemožňujúci realizáciu procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytoval O.s.p. O procesnú vadu v zmysle tohto ustanovenia išlo vtedy, keď súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

12. Žalobca v dovolaní vytýka odvolaciemu súdu, že jeho rozsudok je nedostatočne odôvodnený, až nepreskúmateľný. Tento nedostatok označuje za vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

12.1. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou najvyššieho súdu (R 111/1998) považovaná za procesnú vadu („inú vadu konania“) nezakladajúcu prípustnosť dovolania. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdili viaceré rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

12.2. Na podstate zásady, že nepreskúmateľnosť nie je vadou znátočnosti, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie

dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“.

12.3. Podľa názoru dovolacieho súdu nedáva obsah spisu žiadny dôvod na to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta predmetného stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

12.4. Z napadnutého rozsudku je dostatočne zrejmé, z akého skutkového stavu vychádzal prvoinštančný a tiež odvolací súd, ako sa k veci vyjadrili žalobca a žalovaná, akými právnymi úvahami (o pôžičke, resp. bezdôvodnom obohatení) sa súdy riadili, ktoré ustanovenia aplikovali a ako tieto ustanovenia interpretovali.

12.5. Odôvodnenie napadnutého rozsudku má všetky náležitosti vyplývajúce z § 157 ods. 2 O.s.p. a podáva vysvetlenie tých skutkových a právnych záverov odvolacieho súdu, ktoré mali určujúci význam pre jeho rozhodnutie. Dôvodom, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., nie je skutočnosť, že odvolací súd (prípadne aj súd prvej inštalácie) neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu.

13. Existencia procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. je v dovolaní vyvodzovaná aj z toho, že odvolací súd „prejednal rozhodnutie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v § 212 ods. 1, 2 O.s.p. a to bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p.“.

13.1. Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariaďoval predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania a bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c/ išlo o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d/ to vyžadoval dôležitý verejný záujem. Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. (ale) v ostatných prípadoch mohol o dovolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

13.2. V danom prípade mal odvolací súd (ako to vyplýva z jeho rozhodnutia) za to, že súd prvej inštalácie vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu pre rozhodnutie vo veci, preto nepovažoval za potrebné dokazovanie doplniť alebo zopakovať. Súd prvej inštalácie nerozhodol bez nariadenia pojednávania podľa § 115a O.s.p. a nešlo o spor týkajúci sa porušenia zásady rovnakého zaobchádzania (konania podľa zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou, antidiskriminačný zákon). Napokon, súkromnoprávny spor žalobcu so žalovanou neopodstatňoval záver, že je tu daný dôležitý verejný záujem, ktorý by opodstatňoval nariadenie odvolacieho pojednávania.

13.3. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd neporušil ustanovenie § 214 O.s.p. Procesný postup súdu, ktorý zodpovedal zákonu, nezakladal (ani) do 30. júna 2016 prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

14. Dovolací súd pre úplnosť poznamenáva, že podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nebolo to, že súd (prípadne) nedostatočne zistil rozhodujúce skutkové okolnosti, nevykonával všetky navrhované dôkazy alebo nesprávne vyhodnotil niektorý dôkaz. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené do uvedeného dňa v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, ako aj v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012.

15. Dovolací súd tiež pripomína, že do 30. júna 2016 predstavovalo nesprávne právne posúdenie vecí relevantný dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., ktorý ale mohol byť úspešne uplatnený iba v procesne prípustnom dovolaní. Prípustnosť dovolania podaného do uvedeného dňa nebola spôsobilá založiť to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch (viď najmä judikát R 54/2012, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011,

6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

16. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že aj podľa názoru ústavného súdu „prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.“ (viď rozhodnutie sp. zn. IV. ÚS 196/2014).

17. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť v danom prípade podaného dovolania nevyplývala zo žiadneho procesného ustanovenia platného a účinného v čase podania tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Dovolanie teda nevyvolalo tie procesnoprávne účinky, ktoré by po 30. júni 2016 umožňovali uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

18. Najvyšší súd z týchto dôvodov dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

19. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.